Számítógépes Hálózatok

8. gyakorlat

Elérhetőségek

honlap: http://szalaigj.web.elte.hu/

email: szalaigindl@inf.elte.hu

szoba: 2.507 (déli tömb)

Gyakorlat tematika

- Csúszó ablak protokoll
- Minimális keretméret
- Bináris visszaszámlálás protokoll
- Adaptív fa protokoll
- Órai / házi feladat

Csúszó ablak – emlékeztető

- Egy adott időpontban egyszerre több keret is átviteli állapotban lehet.
- A keret sorozatbeli pozíciója adja a keret címkéjét (sorozatszám); a küldő nyilvántartja a küldhető sorozatszámok halmazát (adási ablak), a fogadó pedig a fogadhatóakét (vételi ablak)
- Mi van ha egy hosszú folyam közepén történik egy keret hiba?

Csúszó ablak – emlékeztető

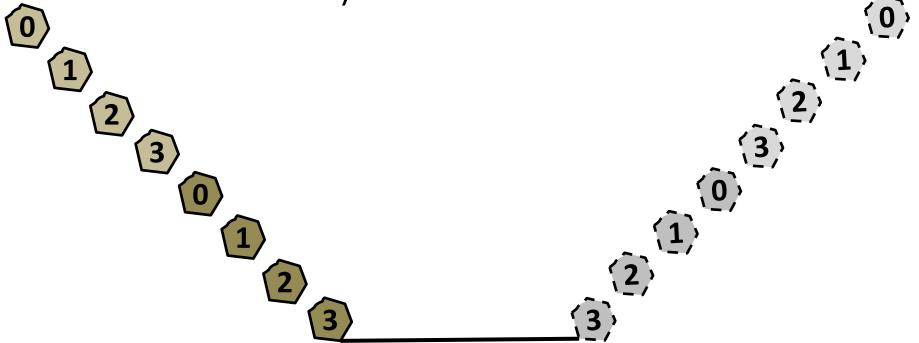
- "visszalépés N-nel" (Go-Back-N):
 - az összes hibás keret utáni keretet eldobja és nyugtát sem küld róluk;
 - mikor az adónak lejár az időzítője, akkor újraküldi az összes nyugtázatlan keretet, kezdve a sérült vagy elveszett kerete
 - https://www.youtube.com/watch?v=9BuaeEjleQl
- "szelektív ismétlés" (Selective Repeat):
 - a hibás kereteket eldobja, de a jó kereteket a hibás után puffereli;
 - mikor az adónak lejár az időzítője, akkor a legrégebbi nyugtázatlan keretet küldi el újra
 - https://www.youtube.com/watch?v=Cs8tR8A9jm8

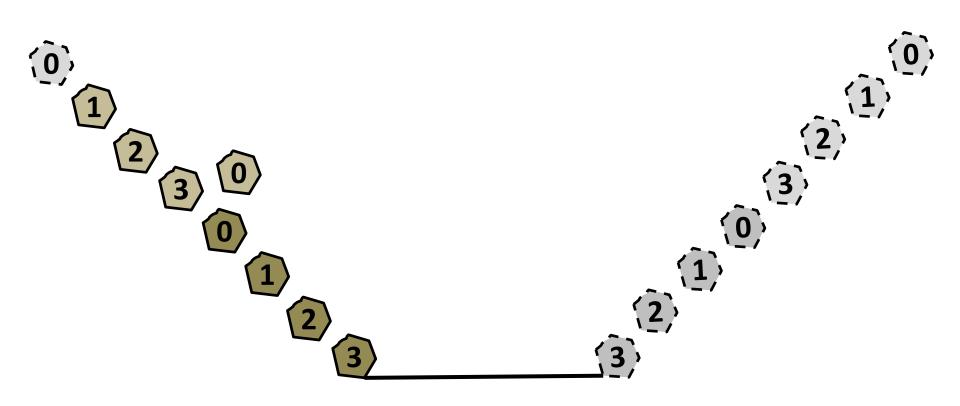
Gyakorló feladat 1.

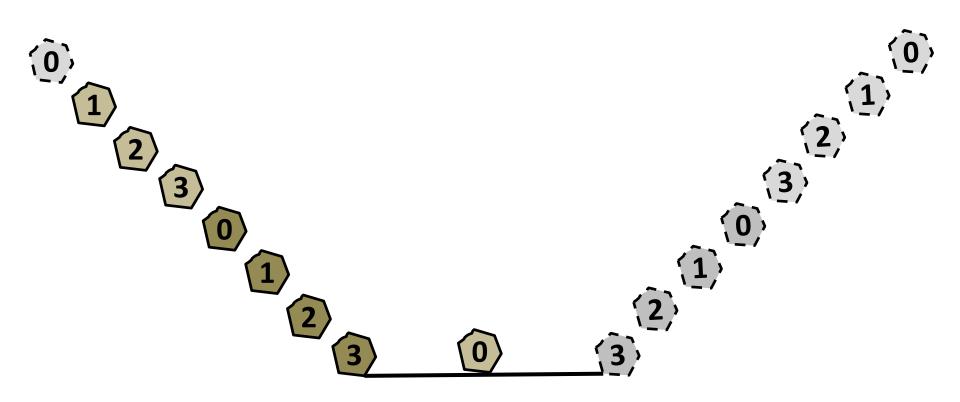
- A Go-Back-N és Selective Repeat esetén legfeljebb hány csomagot küldhet a küldő egyszerre, illetve legfeljebb hány csomag lehet egyidejűleg elküldött, de nem nyugtázott, ha a sorszámok tere 4 elemű (pl. sorszámok 0-tól 3-ig)?
- Gondoljunk a legkedvezőtlenebb pillanatokban elveszett nyugtákra.
- Mutassunk egy példát erre az esetre.

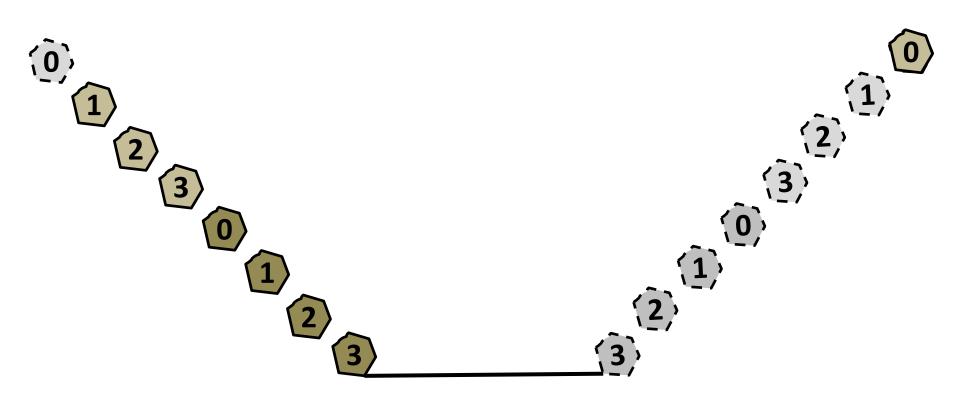
- A lényeg mindkét esetben, hogy a fogadónak tudnia kell megkülönböztetni egy már fogadott keret újraküldését egy új keret kezdeti/eredeti küldésétől.
- Go-Back-N: ekkor maximum 3 lehet egyidejűleg elküldött.
- (Mindkét szimuláció a http://webmuseum.mi.fhoffenburg.de/exhibition/ 73/assets/sliding_win.swf alapján készült)

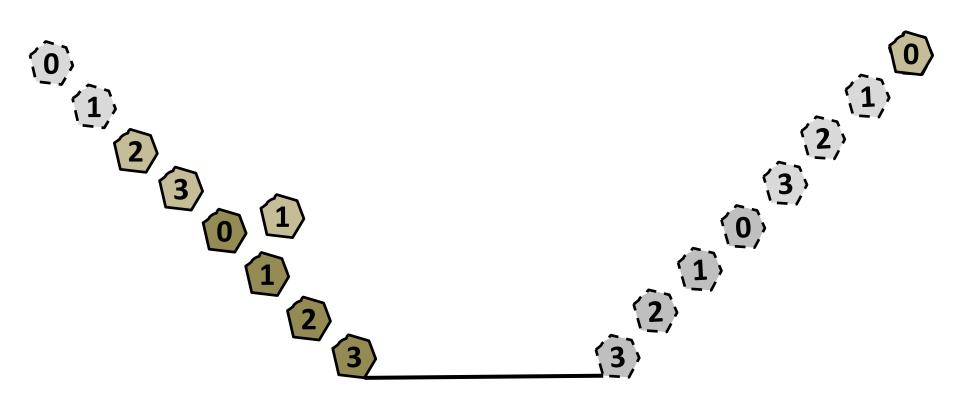
 Mivel ha 4-re lenne beállítva, akkor a fogadó várakozna az első négy keretre (0...3 sorozatszámúakra).

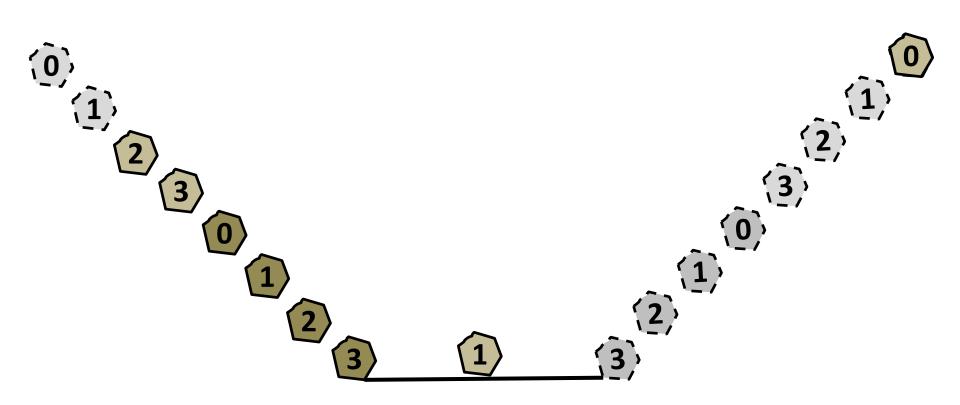

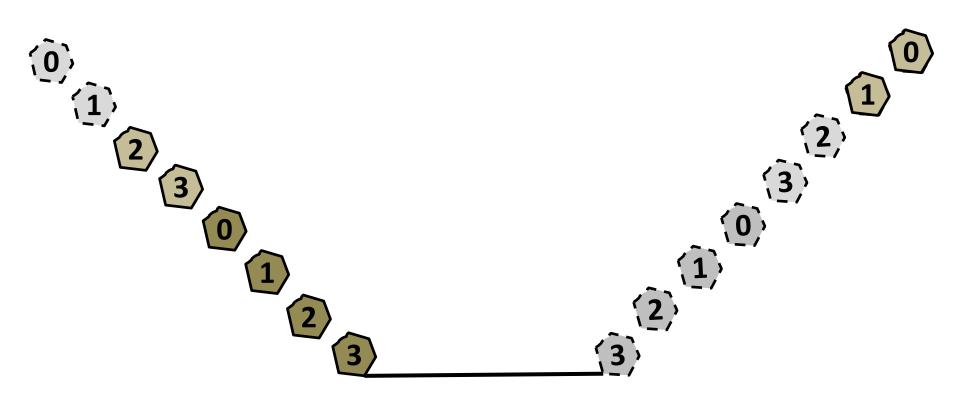

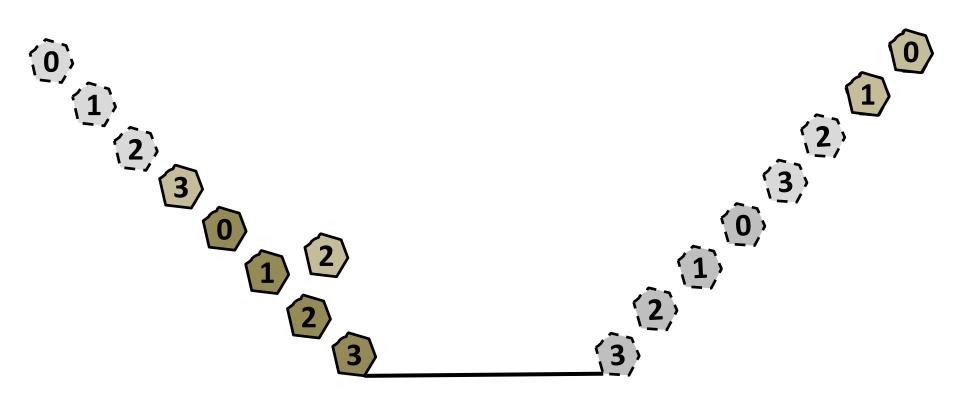

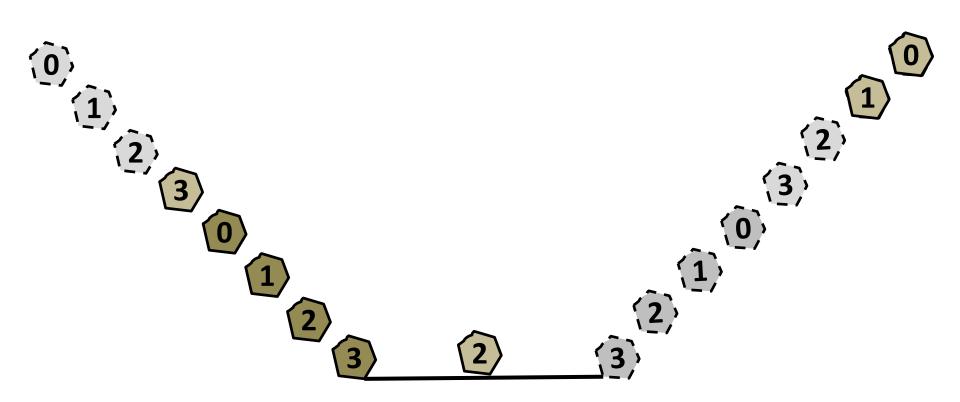

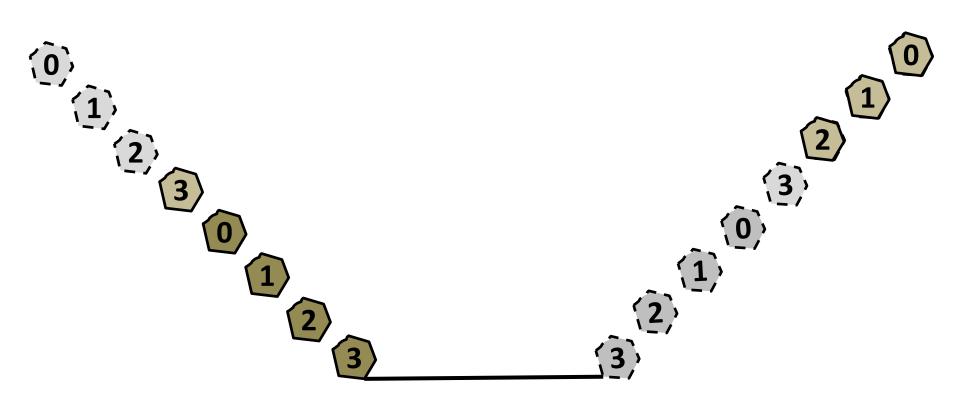

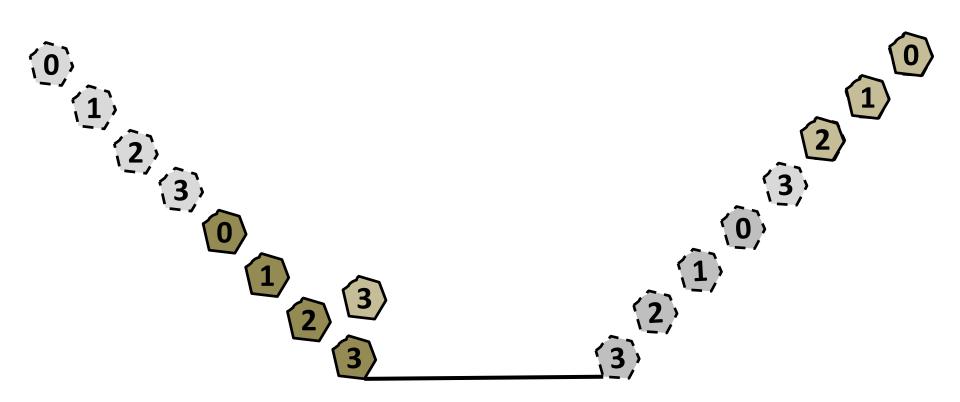

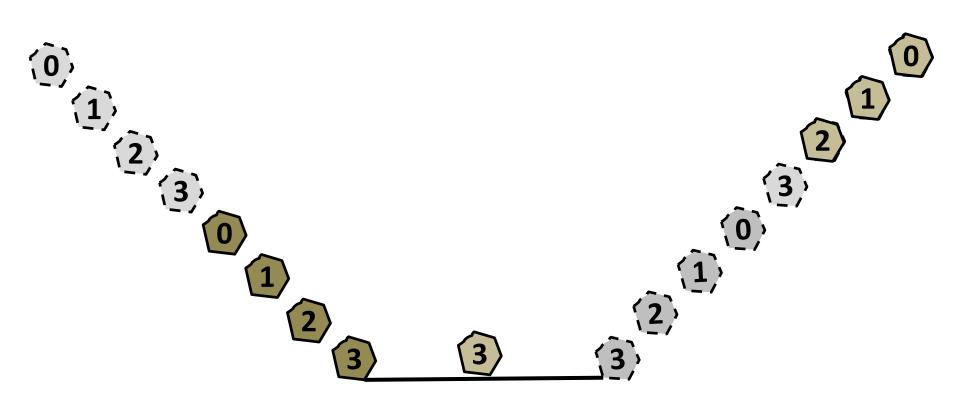

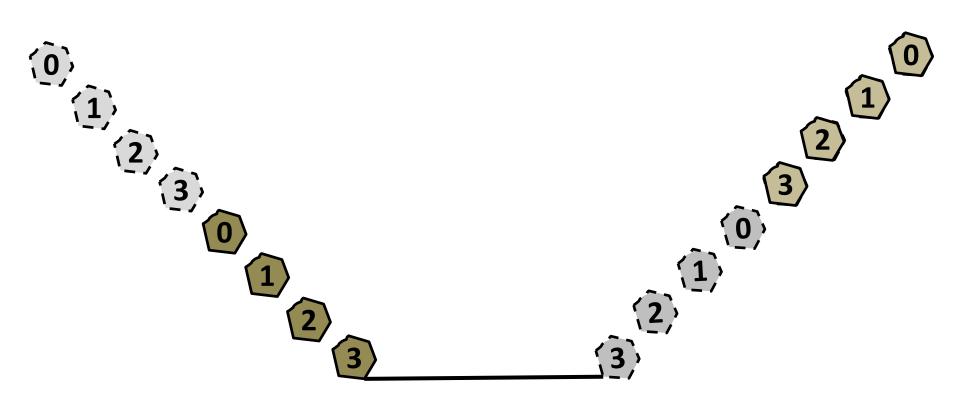

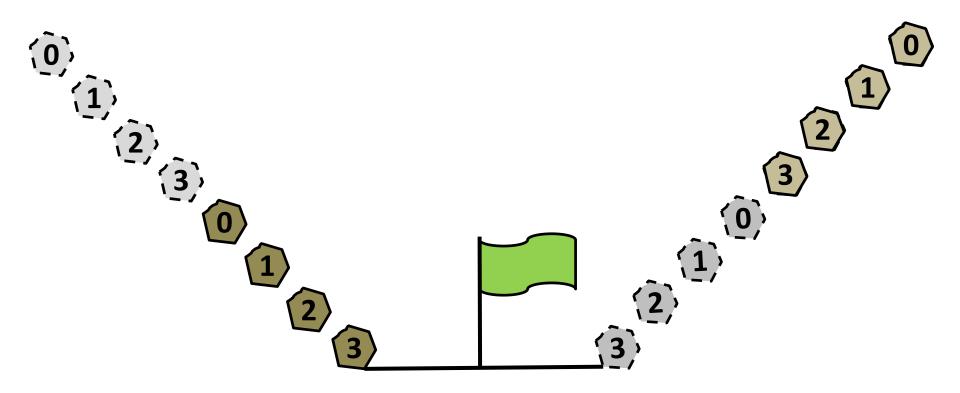

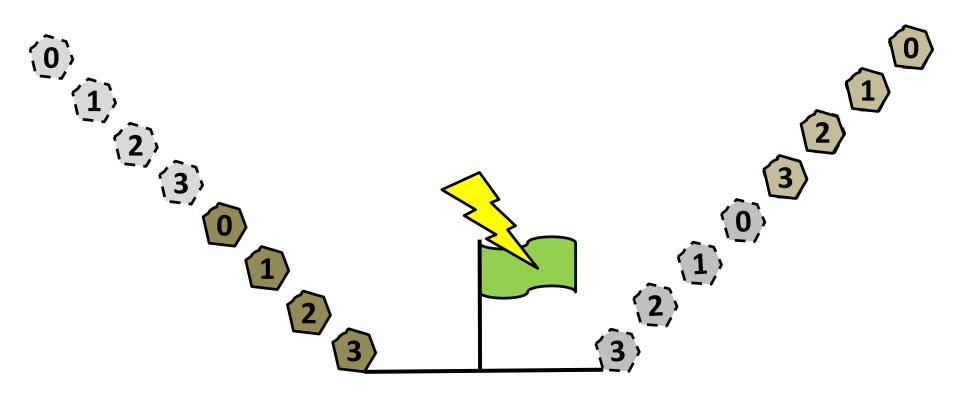

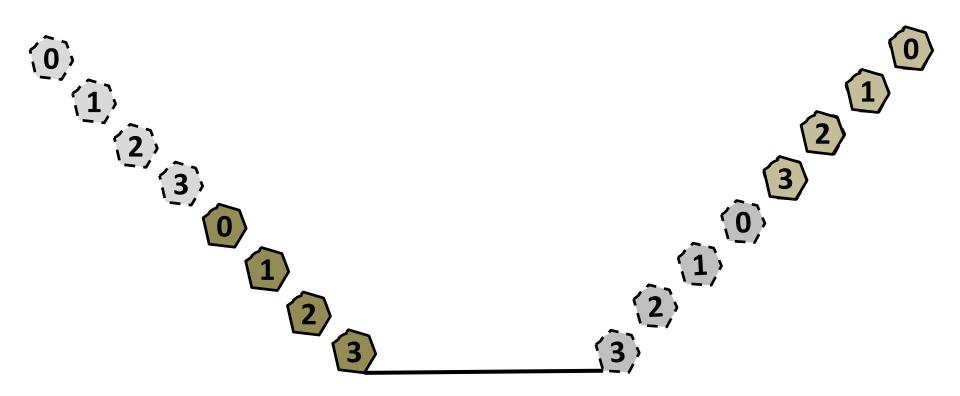
• Ha megérkeznének, akkor küldené vissza a nyugtákat.

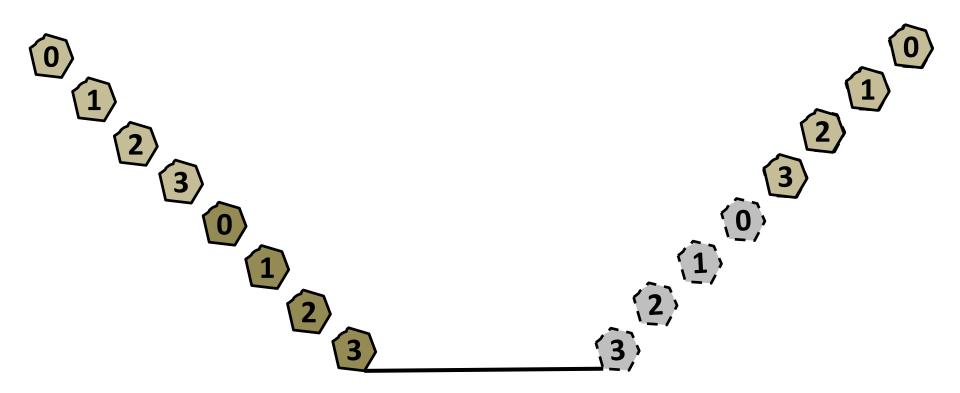
• De tegyük fel, hogy azok elvesznének.

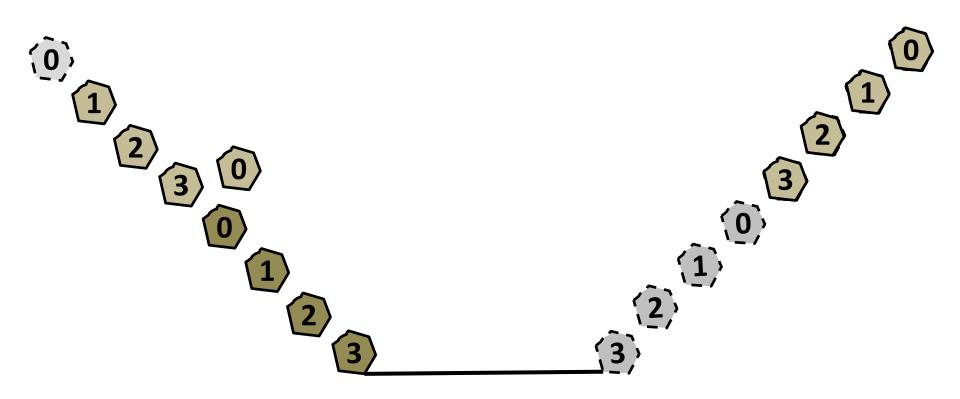

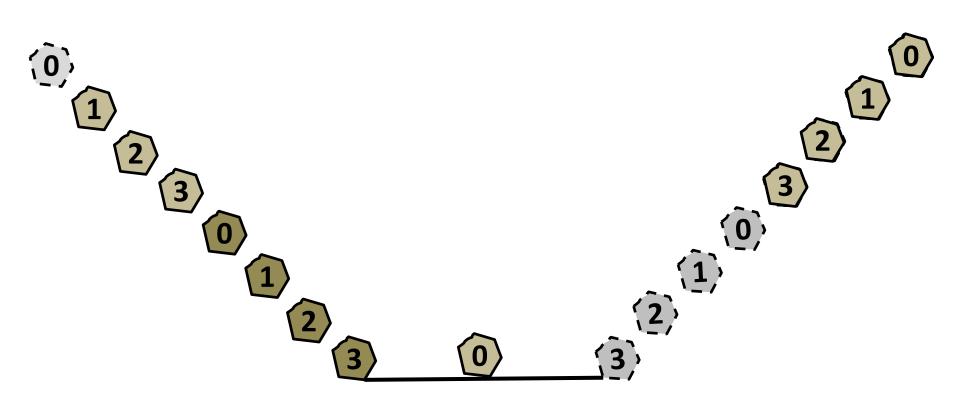
• A küldő a timeout után...

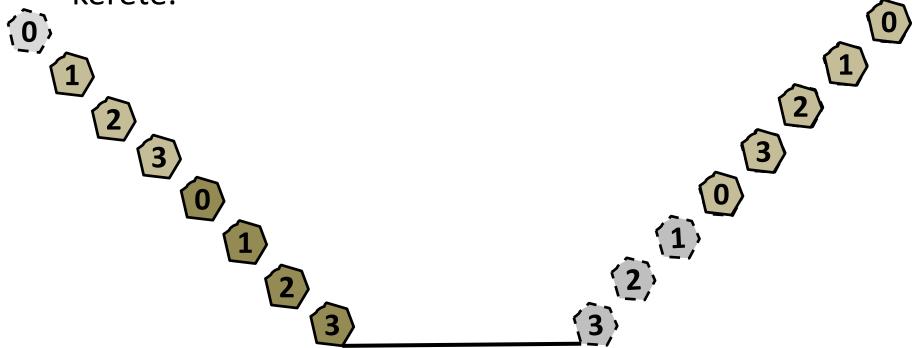
… újraküldené az első négy keretet.

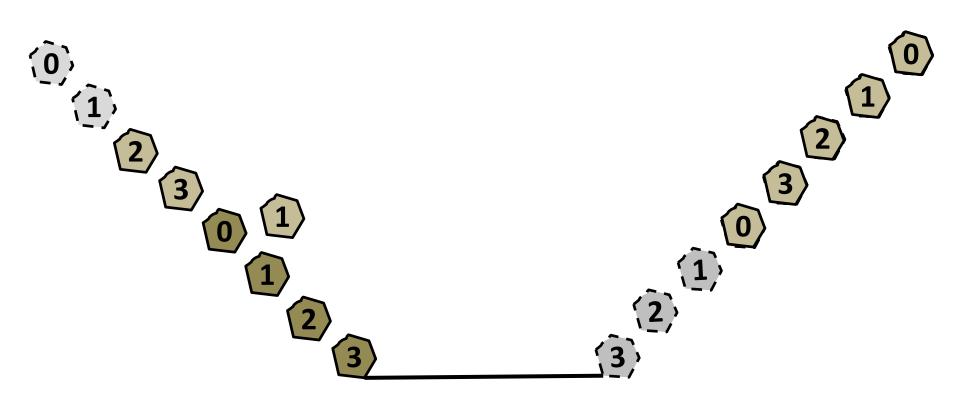

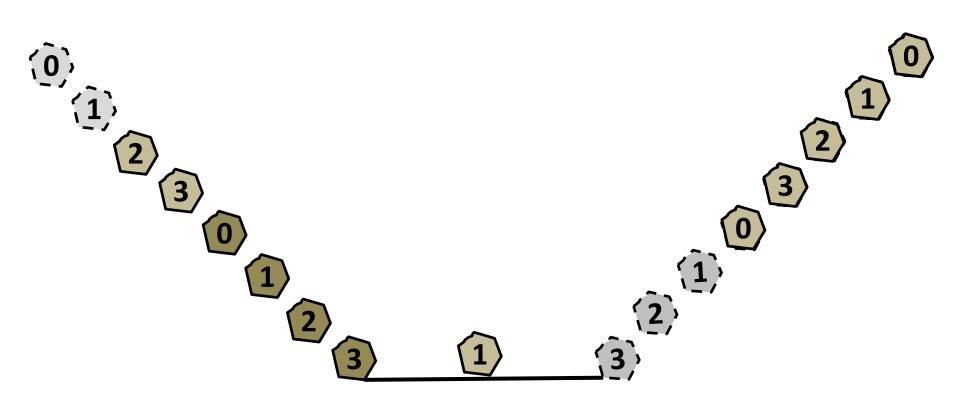

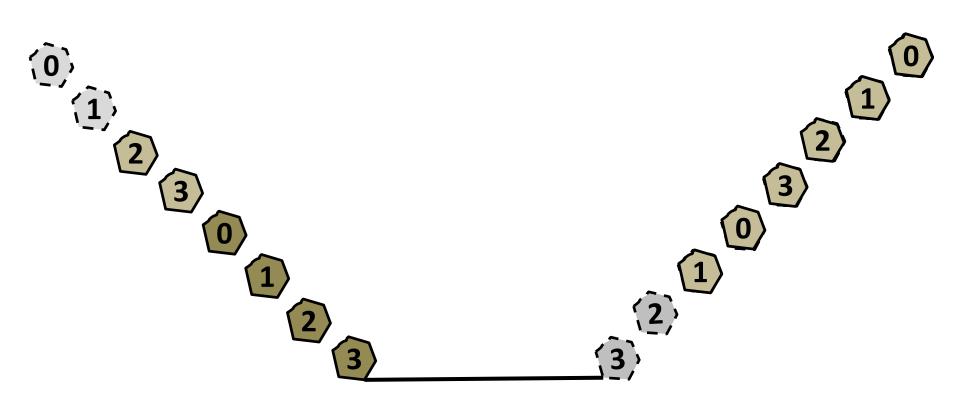

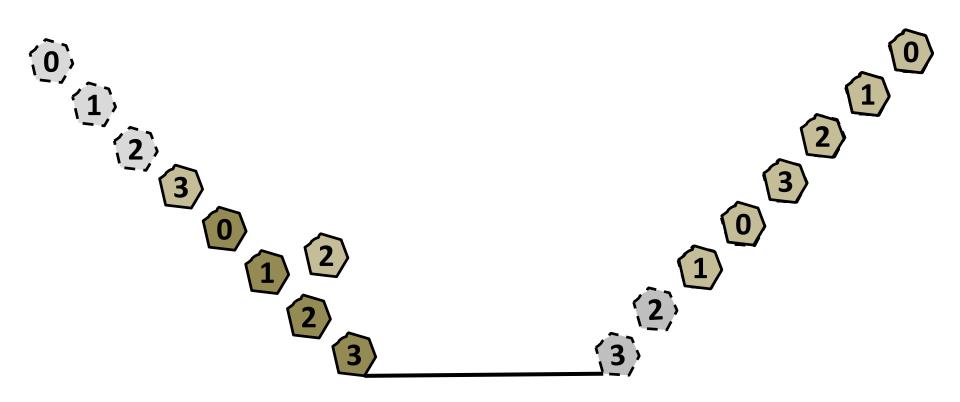
 Amikor a 0 sorozatszámú megérkezne, akkor a fogadó azt hinné, hogy ez már a második sorozat első kerete.

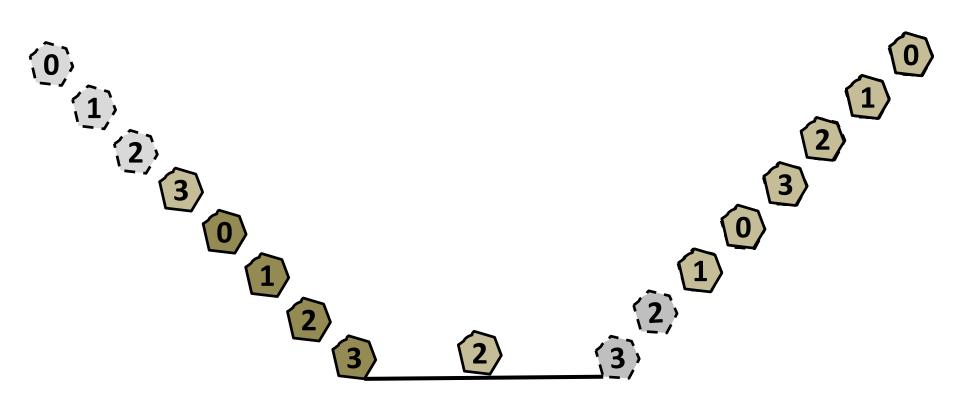

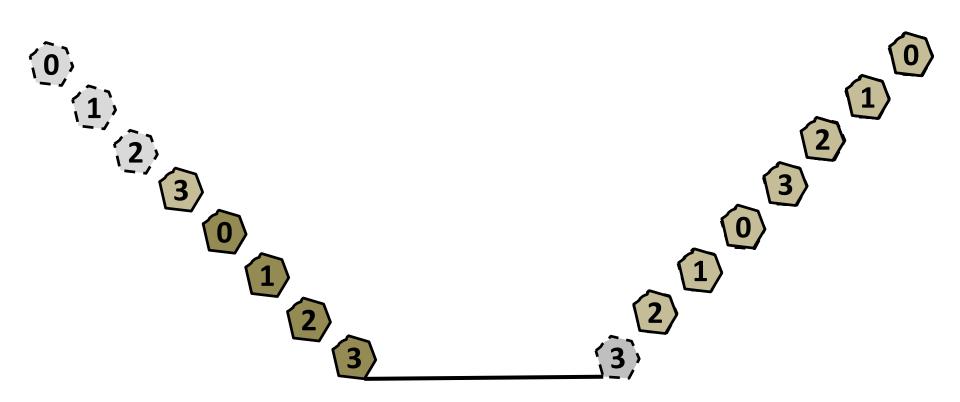

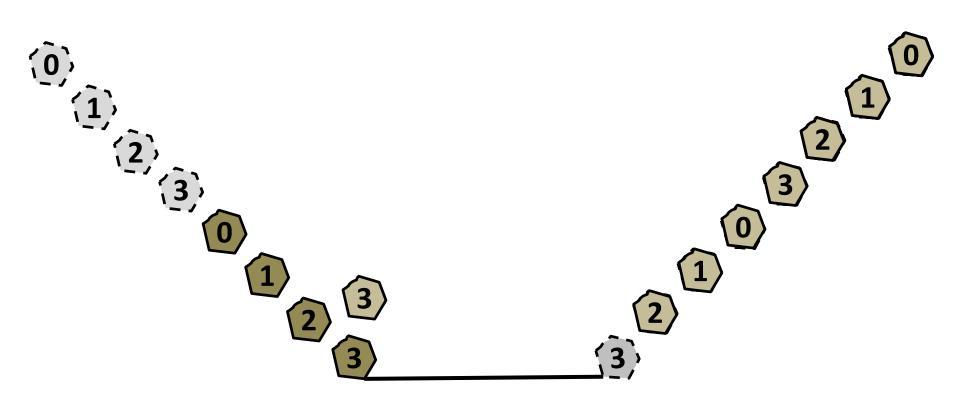

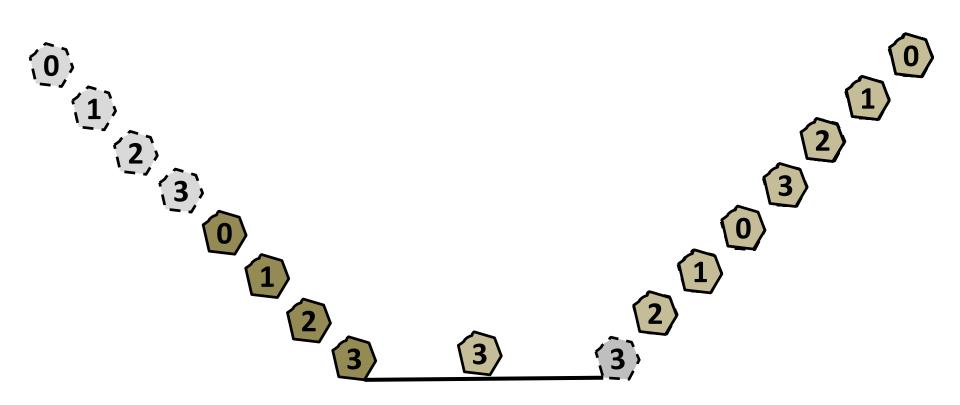

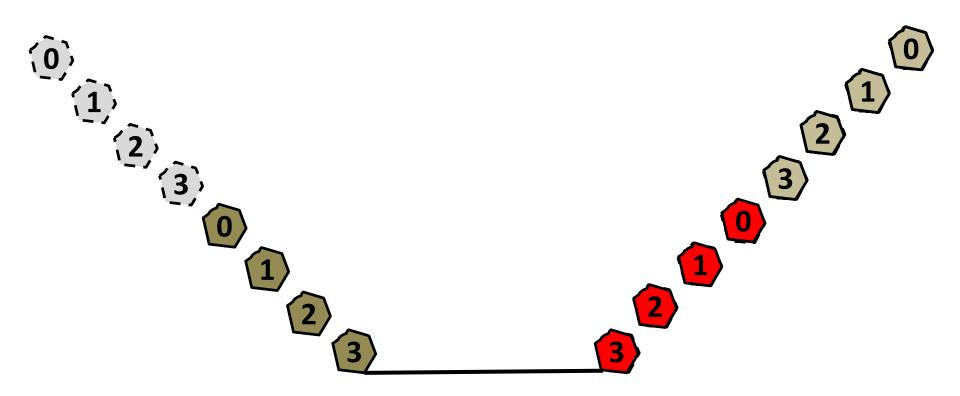

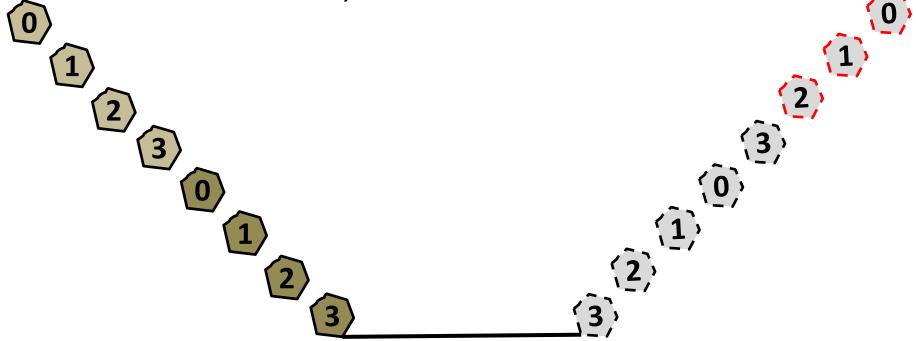

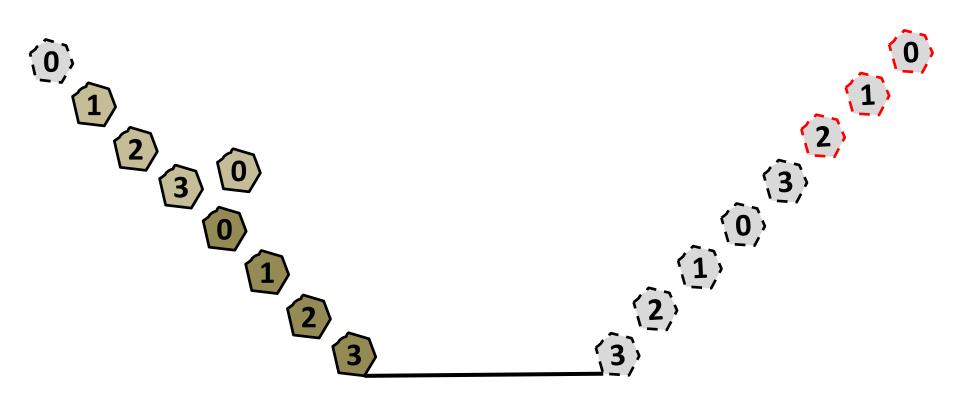
• Ez hibához vezetne.

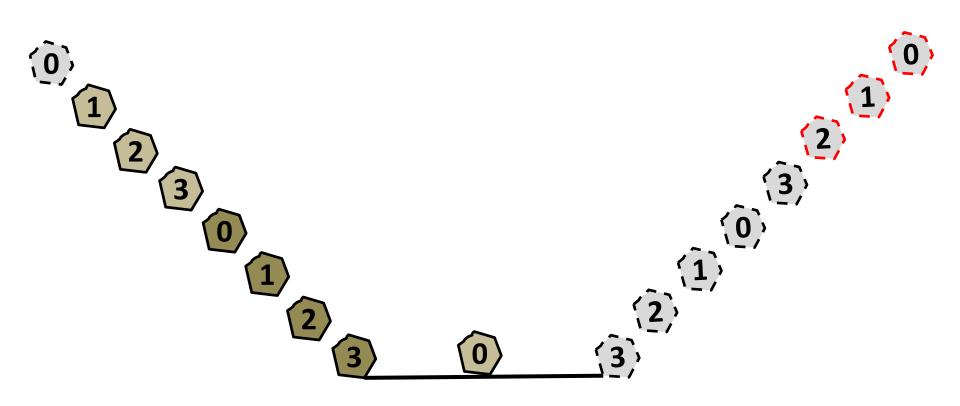

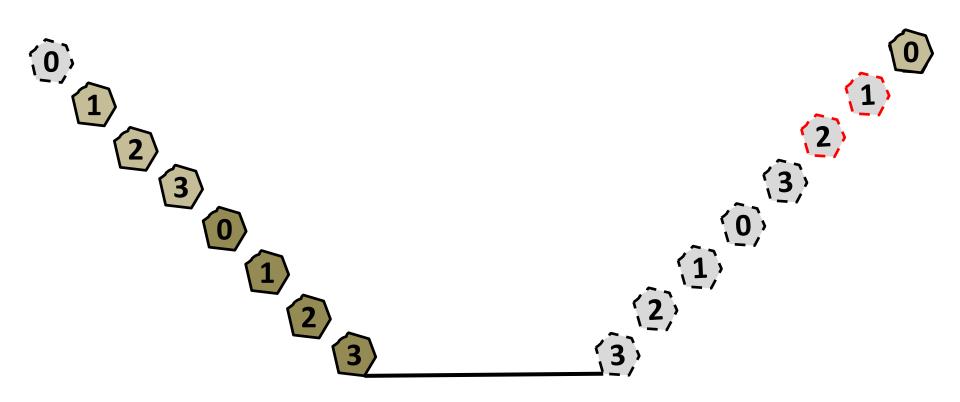
 Selective Repeat: ekkor maximum 2 lehet egyidejűleg elküldött.

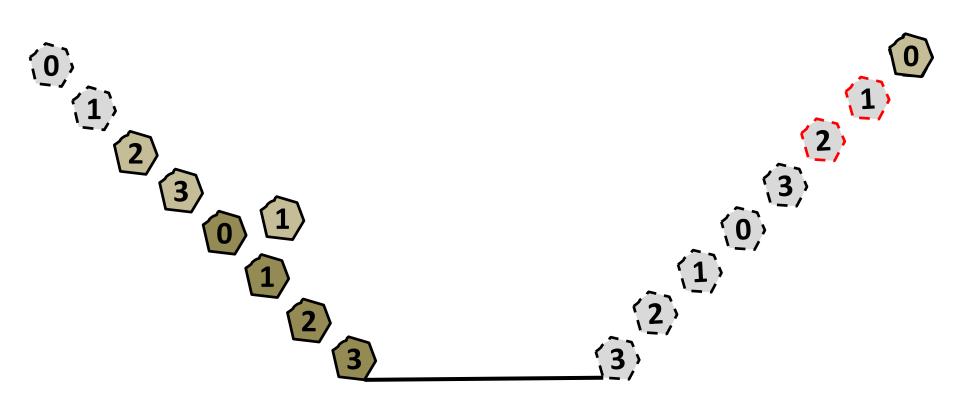
 Mivel ha 3-ra lenne beállítva, akkor a fogadó várakozna az első három keretre (0,1,2 sorozatszámúakra).

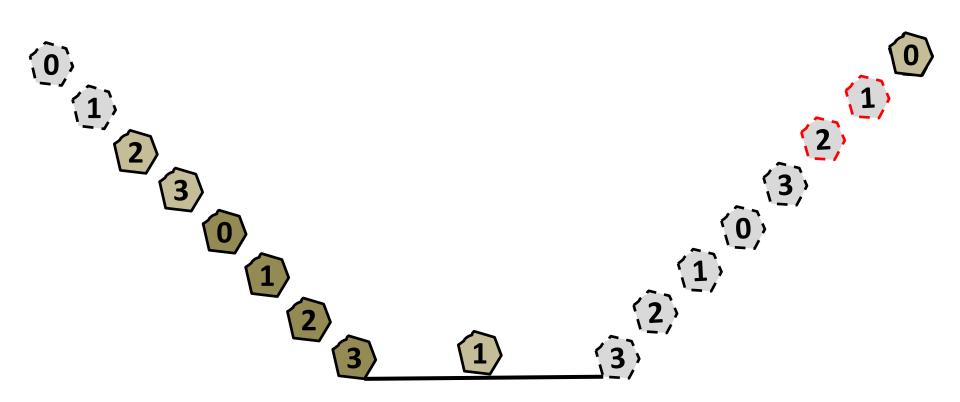

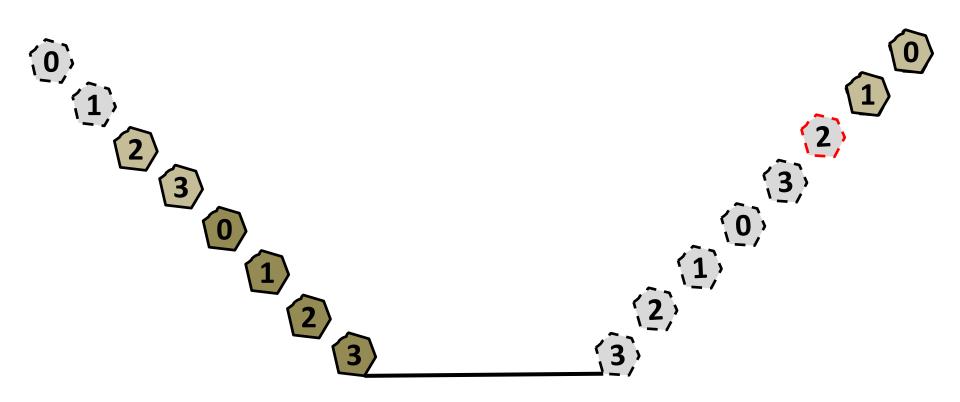

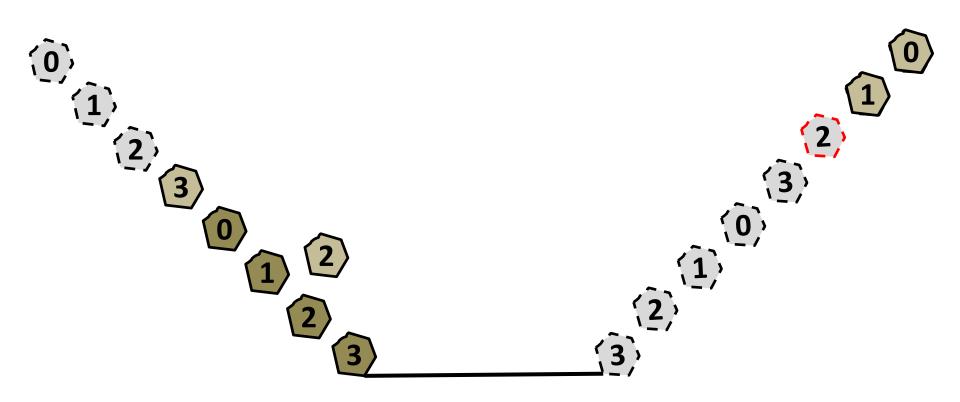

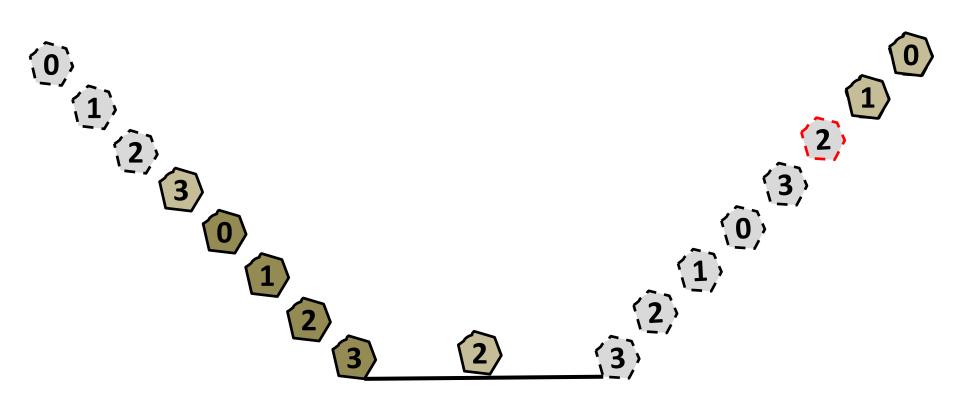

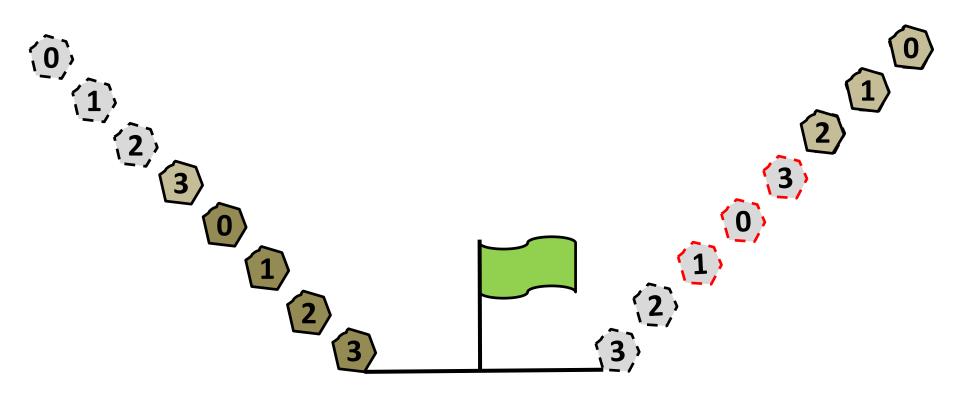

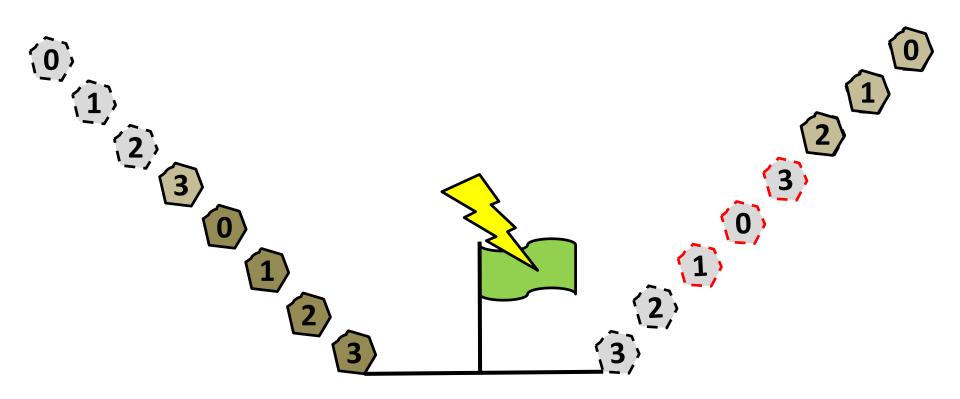

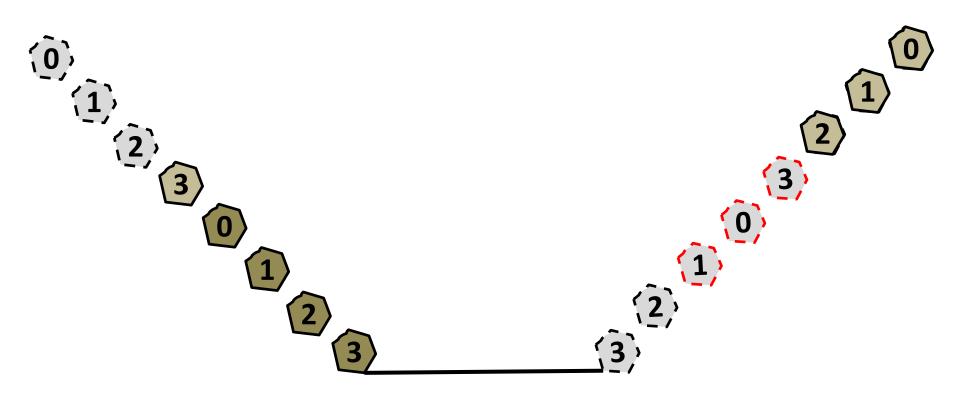
• Ha megérkeznének, akkor küldené vissza a nyugtákat.

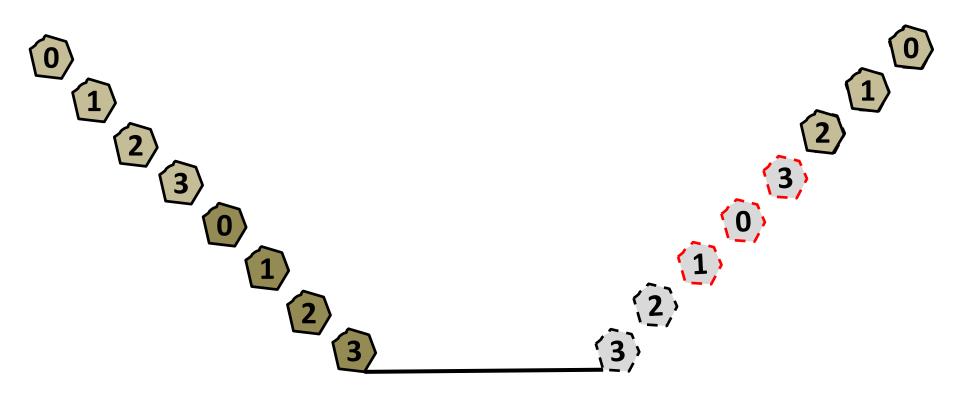
De tegyük fel, hogy azok elvesznének.

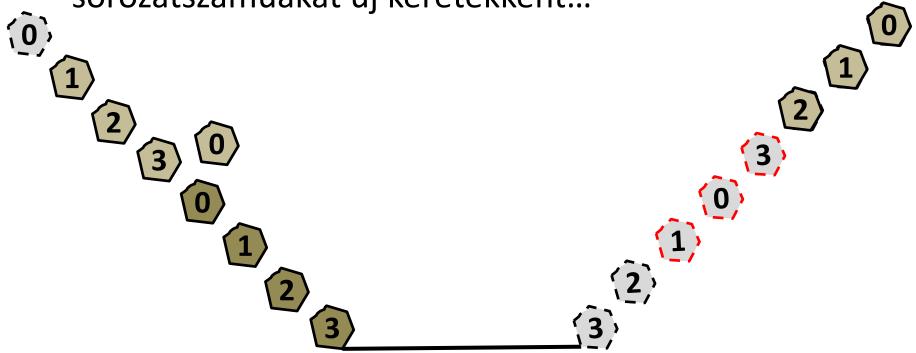

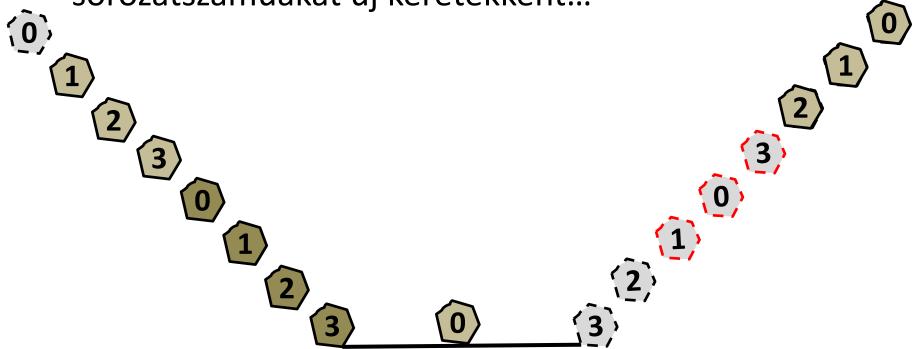
• A küldő a timeout után...

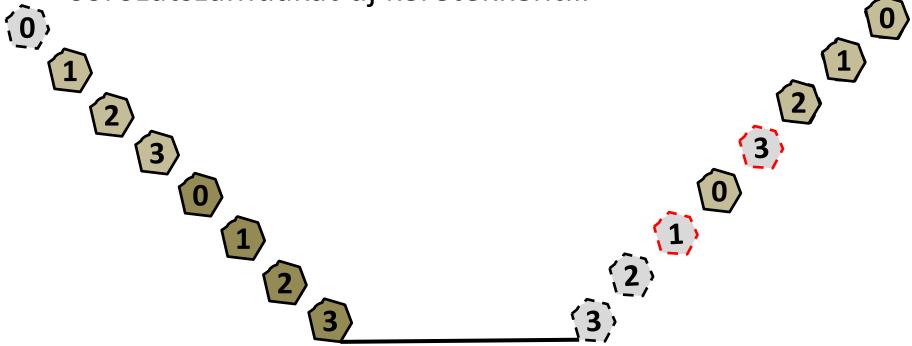

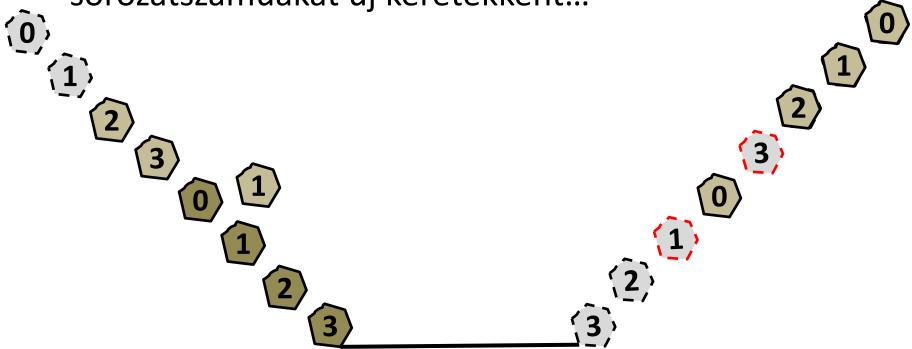
… újraküldené az első három keretet.

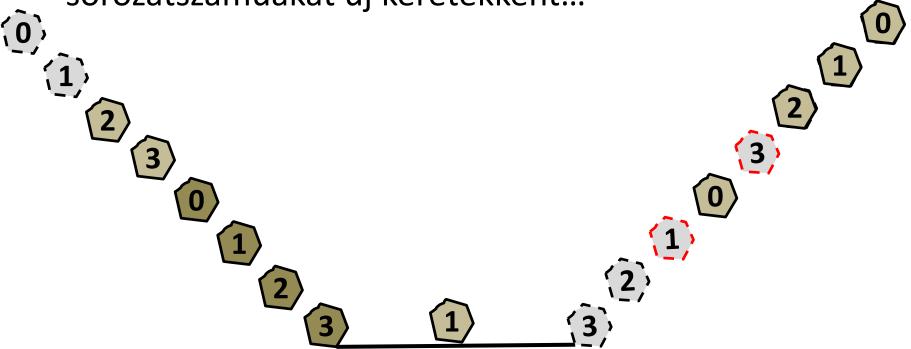

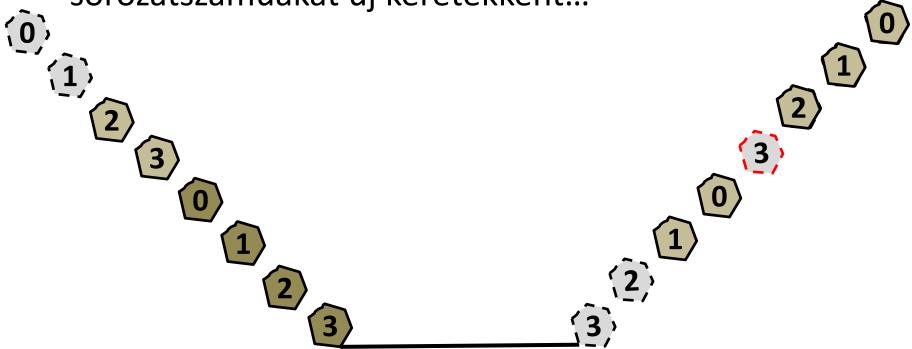

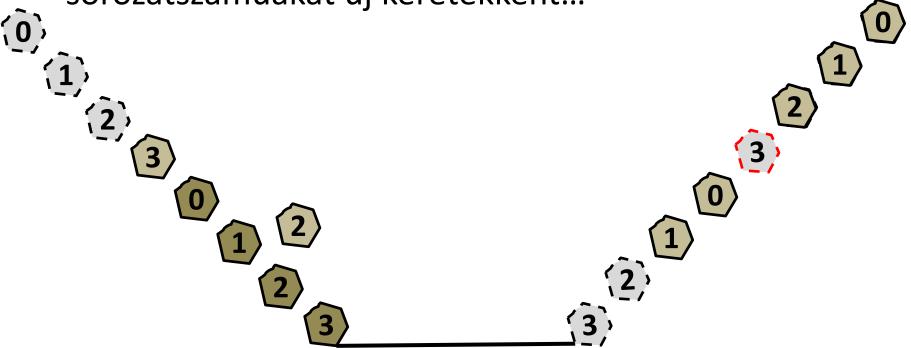

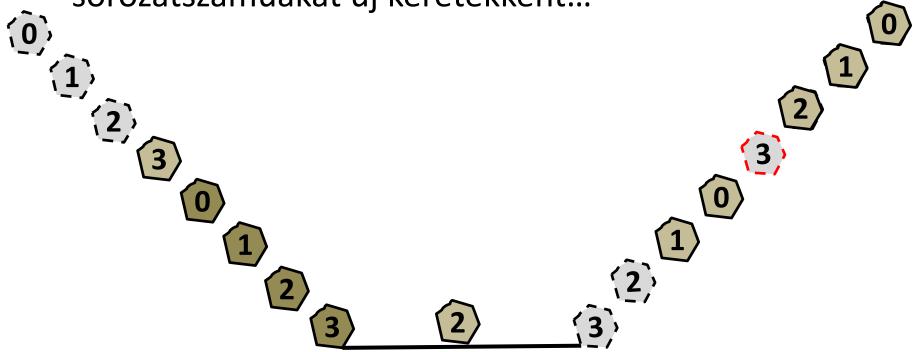

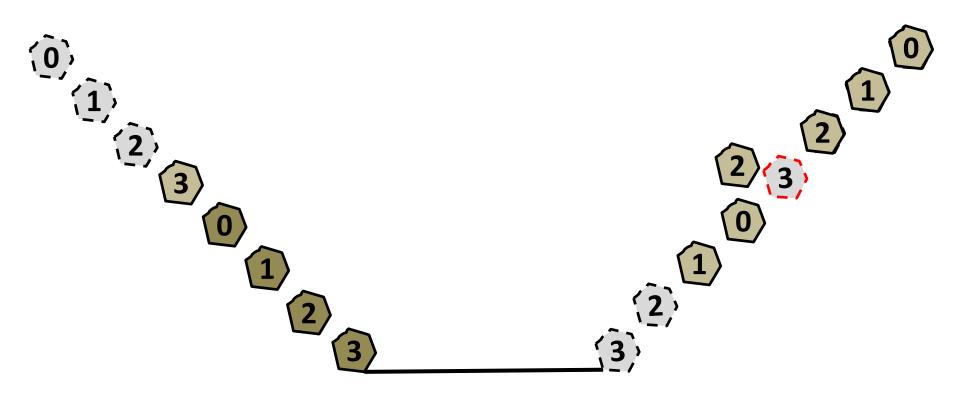

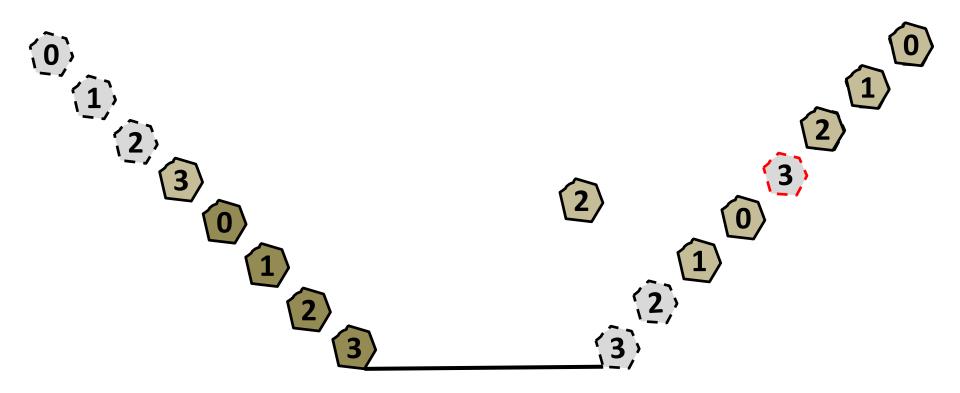

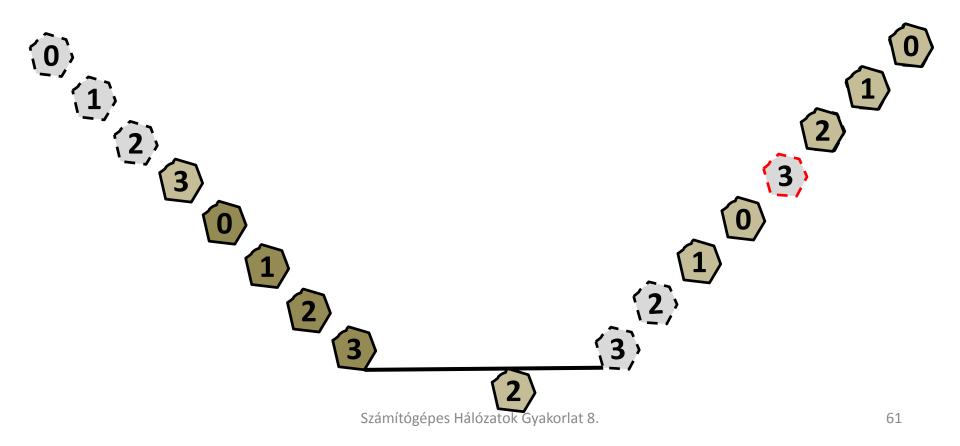
 ...de a 2-es sorszámmal küldöttet eldobná, mivel az kívül van a jelenlegi vételi ablakon.

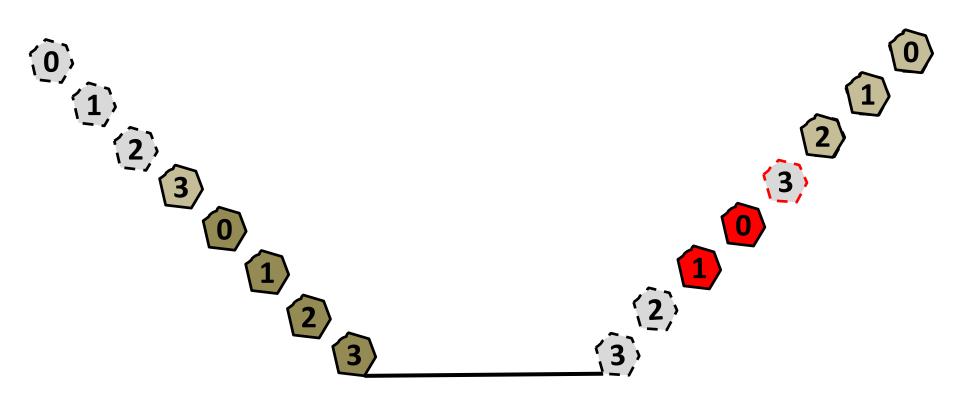

 ...de a 2-es sorszámmal küldöttet eldobná, mivel az kívül van a jelenlegi vételi ablakon.

 ...de a 2-es sorszámmal küldöttet eldobná, mivel az kívül van a jelenlegi vételi ablakon.

MAC alréteg – emlékeztető

- Eddig pont-pont összeköttetés, most adatszóró csatornát használó hálózatok
- A csatorna kiosztás történhet
 - statikus módon (FDM, TDM)
 - N darab felhasználót feltételezünk, a sávszélet N egyenlő méretű sávra osztják, és minden egyes sávhoz hozzárendelnek egy felhasználót.
 - N darab felhasználót feltételezünk, az időegységet N egyenlő méretű időrésre –úgynevezett slot-ra–osztják, és minden egyes réshez hozzárendelnek egy felhasználót.
 - dinamikus módon
 - verseny vagy ütközés alapú protokollok (ALOHA, CSMA, CSMA/CD)
 - verseny-mentes protokollok (bittérkép-alapú protokollok, bináris visszaszámlálás)
 - Korlátozott verseny protokollok (adaptív fa protokollok)

Egy verseny vagy ütközés alapú protokoll: CSMA/CD – emlékeztető

- CSMA/CD (ütközés érzékelő):
 - Minden állomás küldés közben megfigyeli a csatornát,
 - ha ütközést tapasztalna, akkor megszakítja az adást, és véletlen ideig várakozik, majd újra elkezdi leadni a keretét.
- Mikor lehet egy állomás biztos abban, hogy megszerezte magának a csatornát?
 - Az ütközés detektálás minimális ideje az az idő, ami egy jelnek a két legtávolabbi állomás közötti átviteléhez szükséges.

Egy verseny vagy ütközés alapú protokoll: CSMA/CD – emlékeztető

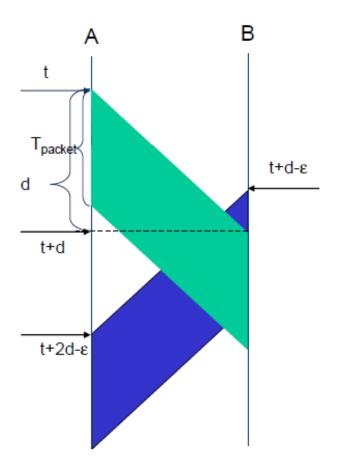
- Ha a két legtávolabbi állomás közötti propagációs késleltetést d_{prop} jelöli, akkor egy keret elküldéséhez legalább $2 \cdot d_{prop}$ idő szükséges.
 - Ahhoz, hogy minden ütközést észleljünk
- A d_{prop} a maximális távolság (l_{max}) és a jel terjedési sebesség (v_{iel}) hányadosa.
- Legyen r a bitráta, és jelölje D_{min} a minimális keretméretet. Ekkor az alábbi összefüggésnek kell fennállnia:

$$D_{min} = r \cdot 2 \cdot d_{prop} = r \cdot 2 \cdot \frac{l_{max}}{v_{jel}}$$

Gyakorló feladat 2.

 Tekintsük egy 1 Gbps CSMA/CD protokoll tervezését maximum 300 méter hosszú rézkábelen való használatra (repeater nincs), melyben az elektromágneses hullámok terjedési sebessége 1.8*108 m/s (0,6*fénysebesség). Mekkora a minimális keret méret? Hogyan határozza ezt meg?

•
$$D_{min} = r \cdot 2 \cdot d_{prop} = r \cdot 2 \cdot \frac{l_{max}}{v_{jel}}$$

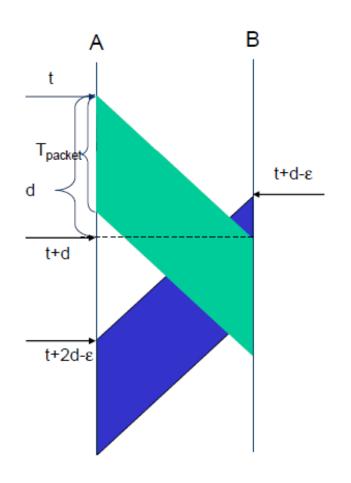

- $l_{max} = 300$ m, $v_{jel} = 1.8 \cdot 10^8$ m/s, $d_{prop} = l_{max}/v_{jel}$
- T_f legyen egy keret elküldéséhez szükséges idő, ekkor egyrészt $T_f = \frac{D_{min}}{r} = \frac{D_{min}}{10^9}$, másrészt $T_f \geq 2 \cdot d_{prop}$:
- $\frac{D_{min}}{10^9} \ge 2 \cdot \frac{l_{max}}{v_{jel}} = 2 \cdot \frac{300}{1.8 \cdot 10^8}$
- $D_{min} \ge \frac{6000}{1.8} = 3333.3333$
- Tehát ahhoz, hogy D_{min} a lehető legkisebb legyen: $D_{min}=3334$ bitnek kell lenni a keretméretnek.

Gyakorló feladat 3.

- 2 állomás 10 Mbps-es hálózat köt össze közvetlen. tudjuk hogy a minimális keretméret 500 bájt
- Mekkora lehet a maximális távolság két eszköz között?
- Koax kábelen a sebesség = 1.8*108

•
$$D_{min} = r \cdot 2 \cdot d_{prop} = r \cdot 2 \cdot \frac{l_{max}}{v_{jel}}$$

•
$$T_f = \frac{D_{min}}{r} \ge 2 \cdot d_{prop}$$

- 500 bájt / 10 Mbps $\geq 2 \cdot d_{prop}$
- $(4 \cdot 10^3 \text{ bit}) / (10^7 \text{ bit/s}) \ge 2 \cdot d_{prop}$
- $2 \cdot 10^{-4} \text{ s} \ge d_{prop} = l_{max}/v_{jel}$
- $2 \cdot 10^{-4} \text{ s} \cdot 1.8 \cdot 10^8 \text{ m/s} \ge l_{max}$
- $36 \text{ km} \ge l_{max}$

Verseny-mentes protokollok – emlékeztető

- Az ütközések hátrányosan hatnak a rendszer teljesítményére
- Az állomások 0-ától N-ig egyértelműen sorszámozva vannak
- Réselt időmodellt feltételezünk

Verseny-mentes protokollok – emlékeztető

- Bináris visszaszámlálás protokoll:
 - Minden állomás azonos hosszú bináris azonosítóval rendelkezik
 - A forgalmazni kívánó állomás elkezdi a bináris címét bitenként elküldeni a legnagyobb helyi értékű bittel kezdve
 - Az azonos pozíciójú bitek logikai VAGY kapcsolatba lépnek ütközés esetén
 - Ha az állomás nullát küld, de egyet hall vissza, akkor feladja a küldési szándékát, mert van nála nagyobb azonosítóval rendelkező küldő
 - Következmény: a magasabb címmel rendelkező állomásoknak a prioritásuk is magasabb az alacsonyabb című állomásokénál

Verseny-mentes protokollok – emlékeztető

- Mok és Ward módosítása: minden sikeres átvitel után ciklikusan permutáljuk az állomások címét
 - Pl.: ha C, D, A, E, B állomásoknak 4, 3, 2, 1, 0
 prioritásai vannak, akkor D sikeres átvitele után D a lista végére fog kerülni,
 - az új prioritás sorrend C, A, E, B, D lesz
 - tehát C továbbra is 4-es prioritású lesz, de a többi megváltozik:
 - D csak akkor fogja tudni használni a csatornát, ha nincs másik állomás, amely akarná

Gyakorló feladat 4.

Szimuláljuk a bináris visszaszámlálás protokollt 8 állomás esetén, ahol az állomás azonosítók rendre a {C, H, D, A, G, B, E, F} halmaz elemei, ez a sorrend a prioritási sorrend is. Ez esetben a virtuális azonosítókat 3 *bit*en ábrázolhatjuk. Tegyük fel, hogy A, C, D és E állomások akarnak egy-egy csomagot átvinni. (Nézze meg mi módosulna a Mok- és Ward-féle változat esetén.)

Gyakorló feladat 4. megoldása

C – 111, H – 110, D – 101, A – 100, G – 011, B – 010, E – 001, F – 000

idő	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Α	1	0			1	0	0		1	0	0	adat				
С	1	1	1	adat												
D	1	0			1	0	1	adat								
E	0				0				0				0	0	1	adat

Gyakorló feladat 4. megoldása

(Mok – és Ward)

0. idő:

$$C - 111$$
, $H - 110$, $D - 101$, $A - 100$, $G - 011$, $B - 010$, $E - 001$, $F - 000$

4. idő:

7. kör:

$$H - 111$$
, $A - 110$, $G - 101$, $B - 100$, $E - 011$, $F - 010$, $C - 001$, $D - 000$

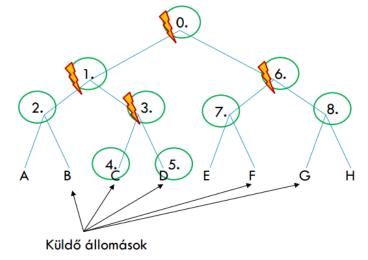
11. kör:

$$H - 111$$
, $G - 110$, $B - 101$, $E - 100$, $F - 011$, $C - 010$, $D - 001$, $A - 000$

idő	1	2	3	4	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Α	1	0			1	0			1	1	0	adat					
С	1	1	1	adat													
D	1	0			1	1	0	adat									
E	0				0				0				1	0	0	adat	

Egy korlátozott versenyes protokoll: Adaptív fa bejárás – emlékeztető

- 0-adik időrésben mindenki küldhet
- Ütközés > fa *mélységi bejárása* kezdődik
- Az időrések a fa egyes csomópontjaihoz vannak rendelve
 - Ütközéskor rekurzívan az adott csomópont bal illetve jobb gyerekcsomópontjánál folytatódik a keresés
 - Ha egy időrés kihasználatlan marad, vagy pontosan egy állomás küld, akkor a szóban forgó csomópont keresése befejeződik
 - Például (lásd az ábrán):
 - 0. időrésben: BCDFG 🔏
 - 1. időrésben: BCD 😵
 - 2. időrésben: B
 - ...

Egy korlátozott versenyes protokoll: Adaptív fa bejárás – emlékeztető

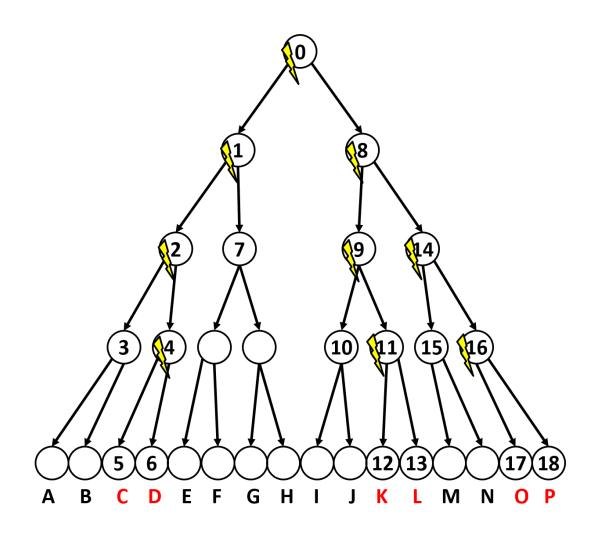
- Adaptív fabejárási protokoll pszeudokódja (http://classes.uleth.ca/200303/cpsc3780a/chapter4.pdf alapján)
- Jelölések:
 - Fa(n): az n csomópont alatti részfája, n.bal: n csomópont bal oldali gyerekcsomópontja, n.jobb: n csomópont jobb oldali gyerekcsomópontja
- Algoritmus(Fa(n)):
 - A Fa(n)-hez tartozó állomások próbálják lefoglalni a csatornát; (Előfordulhat, hogy semelyik (idetartozó) állomás se akar küldeni, ekkor az időrés kihasználatlan lesz.)
 - if(nincs ütközés) return;
 - aktuális időrés++;
 - Algoritmus(Fa(n.bal));
 - aktuális_időrés++;
 - Algoritmus(Fa(n.jobb));
- Az algoritmus hívását a gyökértől fogjuk kezdeni:
- aktuális_időrés:=0; Algoritmus(Fa(root));

Gyakorló feladat 5.

- Tekintsünk 16 állomást, melyek adaptív fabejárás protokollal visznek át csomagokat.
- Az állomások azonosítói {A, B, C, . . . , O, P}.
- Szimulálja a protokoll működését, ha a C, D, K, L, O, P állomások akarnak egy időben csomagot átvinni!
- (Adja meg a verseny időréseket ettől az időpillanattól addig, amíg a protokoll feloldja az ütközést.)

Gyakorló feladat 5. megoldása

- 0. CDKLOP 🌂
- 1. CD 📢
- 2. CD 🐧
- 3. kihasználatlan
- 4. CD 🔏
- 5. C 💉
- 6. D 🗸
- 7. kihasználatlan
- 8. KLOP
- 9. KL 🔏
- 10. kihasználatlan
- 11. KL 🌂
- 12. K
- 13. L
- 14. OP 🚺
- 15. kihasználatlan
- 16. OP 🔾
- 17. O 🎻
- 18. P 🎺

- Az {A, B, C, D, E, F, G, H} állomások közül tetszőleges számú versenyezik a csatorna használatért
 - A csatorna egy TCP szerver legyen select használattal
 - Az állomások TCP kliensek
- Ez a gyakorlatban úgy fog kinézni, hogy miután egy állomás csatlakozott a csatornához, és elküldte az azonosítóját, a nulladik időrésbe "kerül"

- A csatornán a nulladik időrés "el lesz nyújtva" (pl. 30 másodpercre), hogy a működést szimulálni tudjuk
- Ha a nulladik időrésben többen is küldeni akarnak, tehát ha több állomással csatlakoztunk a csatornához
 a csatorna annyit fog visszajelezni a csatlakozott állomásoknak, hogy ütközés történt
 - (Innentől feltesszük, hogy legalább két állomás csatlakozott)
- És kiírja a kimenetre, hogy mely állomások akartak volna küldeni ebben az időrésben

- A csatorna ezután a csatlakozott állomásoknak elküldi, hogy most következik az első időrés, és ez is "el lesz kicsit nyújtva" (pl. 1 másodpercre), ameddig begyűjti azokat állomásokat, akik küldhetnek
- Minden résztvevő állomás eldönti az adaptív fa bejárás alapján, hogy küldhet-e az adott időrésben
 - Ha igen
 megint elküldi az azonosítóját

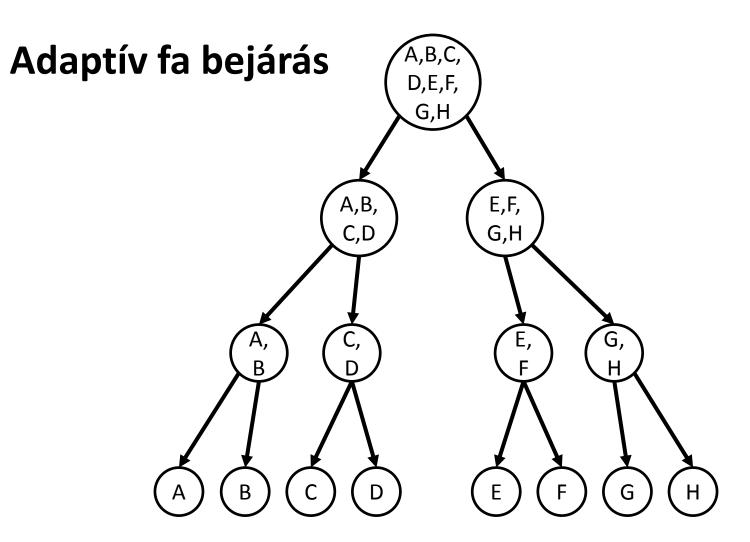
- A csatorna jelzi, hogy történt-e ütközés,
- illetve ha nem volt ütközés, és valamelyik állomás küldött

 visszajelez mindenkinek, hogy sikeres volt az adott állomás küldése
- És kiírja a kimenetre, hogy mely állomások akartak volna küldeni ebben az időrésben,
- ha nem akart semelyik se küldeni azt írja ki, hogy "idle"
- Ha egy állomásnak sikeres volt a küldése, akkor lezárja a kapcsolatot

- A csatorna ezután a (maradék) csatlakozott állomásoknak elküldi, hogy most következik az második időrés, és a többi ugyanúgy működik, mint az előbbinél...
- Addig folytatódik, míg az összes résztvevő állomás küldése sikeres nem lesz

- A csatorna ezután a (maradék) csatlakozott
 állomásoknak elküldi, hogy most következik az második
 időrés, és a többi ugyanúgy működik, mint az
 előbbinél...
- Addig folytatódik, míg az összes résztvevő állomás küldése sikeres nem lesz
- A feladat összetettsége miatt 1 extra pontot lehet szerezni erre a házira, ha minden jól működik
 - Ha nem tökéletes a program, akkor részpontszámokat továbbra is szerezni lehet

- Javaslat az adaptív fa elkészítéséhez, bejárásához (de nem kötelező ezt használni):
- Az átláthatóság miatt érdemes lehet előre legyártani a fát úgy, hogy a csomópontjaiban a lehetséges küldő állomások szerepeljenek (ld. a következő oldalon az ábrát)
 - (Természetesen csak futás közben fog kiderülni, hogy melyek lesznek ténylegesen ezek közül a küldők)
- A küldő állomások a saját adaptív fájúkat fogják bejárni a bejövő üzenet alapján
 - Tehát elindulnak a gyökér csomópontból, és ha ütközés történt a nulladik időrésben továbbhaladnak a bal részfájúk fele...
 - Ha valamelyik másik állomás sikeres volt, vagy kihasználatlan volt egy időrés, akkor felfele kell mozogni majd a fában...

Adaptív fa bejárás – 1. futtatás: B, C, D, F, G

```
C:\Windows\System32\cmd.exe
\Gyak8>python haziChannel.py

new connection from ('127.0.0.1', 30025) with stationID G

new connection from ('127.0.0.1', 30026) with stationID B

new connection from ('127.0.0.1', 30027) with stationID D

new connection from ('127.0.0.1', 30028) with stationID C

new connection from ('127.0.0.1', 30029) with stationID F

BCDFG *

BCD *

B OK

CD *

C OK

D OK

FG *

F OK

G OK
```

Adaptív fa bejárás – 1. futtatás: B, C, D, F, G

```
\Gyak8>python hazi$tation.py B
Slot 0:
collision
ABCD
Slot 1:
collision
 successful transmission
Close the client
\Gyak8>python haziStation.py C
Slot 0:
collision
Slot 1:
collision
B successful transmission
Slot 3:
collision
Slot 4:
 successful transmission
```

Close the client

```
\Gyak8>python haziStation.py D
Slot 0:
collision
ABCD
Slot 1:
collision
Slot 2:
B successful transmission
Slot 3:
collision
Slot 4:
C successful transmission
Slot 5:
D successful transmission
Close the client
```

```
\Gyak8>python haziStation.py F
Slot 0:
collision
ABCD
Slot 1:
collision
Slot 2:
B successful transmission
Slot 3:
collision
Slot 4:
C successful transmission
Slot 5:
D successful transmission
Slot 5:
The successful transmission
Slot 7:
F successful transmission
Close the client
```

```
\Gyak8>python haziStation.py G
Slot 0:
collision
abcd
Slot 1:
 collision
  successful transmission
Slot 3:
collision
Slot 4:
  successful transmission
 successful transmission
Slot 6:
collision
  successful transmission
Slot 8:
 successful transmission
Close the client
```

Adaptív fa bejárás – 2. futtatás: B, C, G, H

```
new connection from ('127.0.0.1', 30030) with stationID G new connection from ('127.0.0.1', 30031) with stationID B new connection from ('127.0.0.1', 30032) with stationID C new connection from ('127.0.0.1', 30033) with stationID H BCGH *
BC *
B OK
C OK
GH *
idle
GH *
G OK
H OK
```

Adaptív fa bejárás – 2. futtatás: B, C, G, H

```
\Gyak8>python hazi$tation.py G
Slot 0:
collision
Slot 1:
collision
Slot 2:
 successful transmission
Slot 3:
C successful transmission
Slot 4:
collision
   lision
 successful transmission
Close the client
```

```
C:4.
\Gyak8>python hazi$tation.py B
Slot 0:
collision
  llision
Slot 2:
 successful transmission
Close the client
\Gyak8>python haziStation.py C
Slot 0:
collision
 ollision
 successful transmission
Slot 3:
C successful transmission
Close the client
```

```
\Gyak8>python haziStation.py H
Slot 0:
collision
  llision
  successful transmission
Slot 3:
 successful transmission
Slot 4:
collision
Slot 5:
  llision
 successful transmission
Slot 8:
H successful transmission
Close the client
```

VÉGE